

# HAZARD S NAŠÍ BUDOUCNOSTÍ

Jak české uhelné firmy sabotují  
řešení klimatické krize  
- a pojišťovny je drží nad vodou



re→set

Platforma pro  
sociálně-ekologickou  
transformaci



# Obsah

<b>Předmluva: potřebujeme být s pojišťovny na jedné lodi</b>	<b>2</b>
<b>Shrnutí</b>	<b>4</b>
<b>Jak pojišťovny pomáhají špinavým českým uhelným firmám sabotovat řešení klimatické krize</b>	<b>7</b>
<b>GRAF: Velké pojišťovny a české uhelné korporace v kostce</b>	<b>8</b>
<b>GRAF: Jak podnikání českých uhelných firem dopadá na komunity u nás i v zahraničí.</b>	<b>16</b>
<b>Nejen pojišťovny. Fossilní byznys podporují i velké banky</b>	<b>19</b>
<b>Závěr</b>	<b>20</b>
<b>O Re-setu</b>	<b>22</b>
<b>O kampani „Zastavme špinavé prachy“</b>	<b>22</b>
<b>Tiráž</b>	<b>23</b>
<b>Zdroje</b>	<b>25</b>

# Předmluva: potřebujeme být s pojišťovnami na jedné lodi

Jan Bittner, ekonom, podnikohospodářská fakulta VŠE

Naše planeta čelí v podobě klimatické krize riziku, jehož naplněním by přestala být obyvatelná. I v lepším případě dojde k přírodním, společenským a ekonomickým kalamitám, jejichž náklady stěží uneseme. Právě na takové případy nákladných rizik máme normálně v ekonomice pojišťovny, které je dokáží rozložit v čase a prostoru. Tady to ale neplatí: přírodní ekosystém – natož ten planetární klimatický – je nepojistitelný. Přestane-li fungovat, žádná injekce peněz to nespraví. Riziko je příliš velké.

Jak nicméně dokládá tento výzkum, pojišťovny přece jen mohou rizika klimatické krize tlumit. Tentokrát bychom od nich ale neměli očekávat náhradu škody – to už by mohlo být pozdě. Od pojišťoven bychom měli žádat prevenci. Kdybyste věděli, že vám s velkou pravděpodobností shoří dům, šli byste zkusit vyjednat pojistku a čekali na požár? Pravděpodobně nikoli. Smysluplnější by bylo pokusit se požáru zabránit všemi možnými preventivními opatřeními. Stejně se to má s klimatem.

Prevence znamená si s pojišťovnami na chvíli vyměnit role. I ony se nás k ní často snaží motivovat, protože vědí, že samo pojištění může měnit chování lidí: s pojistkou může klesnout naše opatrnost, neboť náklady případné škody zčásti pokryje. V případě ochrany klimatu přitom takovému morálnímu hazardu propadají samy pojišťovny. Podporou fosilního byznysu, který klimatickou krizi způsobuje, přichází k ziskům, ale nenesou veškeré společenské náklady s ním spojené.

## Klimatická rizika pojišťovnictví

Pojišťovny totiž neslouží pouze jako nástroj rozkládání rizika. Mají vliv i na jeho celkovou velikost. Řečeno oblíbenou ekonomickou metaforou – pojišťovny nejenom rozdělují upečený koláč, ale samy se podílí na množství těsta.

Každá činnost se pojí s určitým rizikem. Pojišťovny v našem ekonomickém systému plní systémovou roli – zatímco banky usměrňují tok financí, pojišťovny stejným způsobem ovládají distribuci rizika. Zkrátka: v rámci finančního systému jsou pojišťovny zásadním systémovým prvkem, bez něhož by se musel zásadně proměnit ve svých základech. I proto finanční instituce čelí zvláštním regulacím – protože jejich činnost musí být v souladu s potřebami celé společnosti, nejenom jejich vlastníků.

Existence pojišťoven umožňuje podnikání i v oblastech, kterým by se bez možnosti pojištění každý obloukem vyhnul. Jednou z takových oblastí je i fosilní byznys. Kromě velmi kolísavé ceny surovin totiž dnes celé odvětví čelí také rostoucímu tlaku společnosti, která se snaží jej tvářit v tvář klimatické krizi nahradit, a rozšiřuje arzenál svých zbraní od protestů přes striktnější regulace až po různé formy zdanění emisí. Fosilní byznys tak přichází o „sociální licenci“ a vedle běžných rizik čelí také společenskému a podnikatelskému prostředí, které se pro něj stává více a více nehostinným, s tím, jak zneprůjemňuje životní prostředí nám všem.

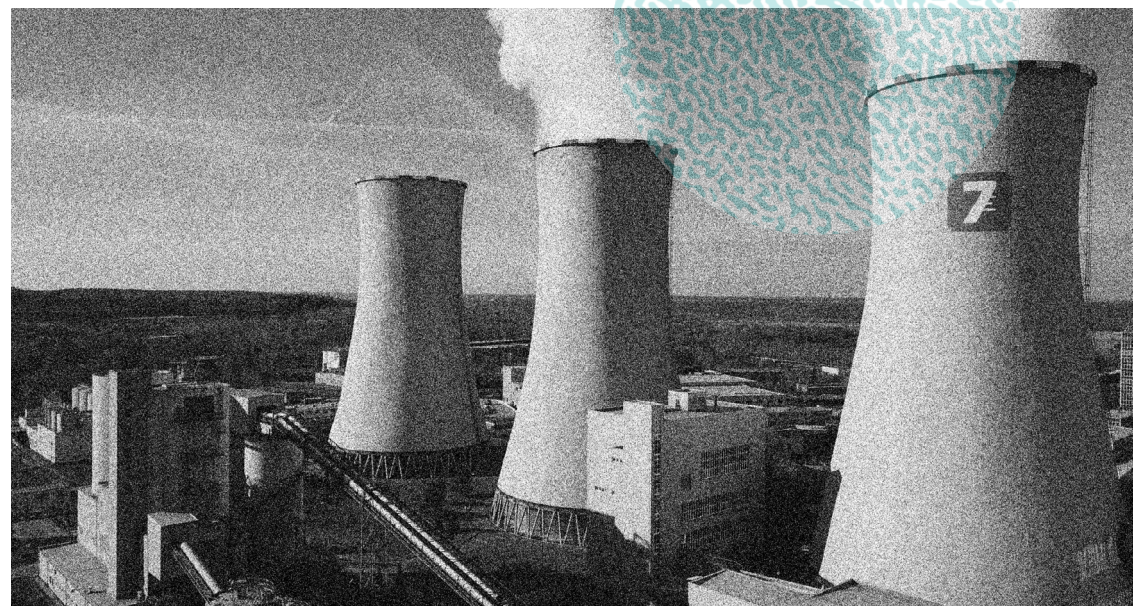
Pojišťovny svým sdílením těchto rizik umožňují, aby se rozvíjely i projekty, které nás v důsledku dusí. Berou na sebe část rizika spojeného s fosilním podnikáním, ale opomíjí jeho rizika klimatická, která se týkají nás všech. Je absurdní, že na jedné straně takto prohlubují klimatické změny snižováním podnikatelského rizika uhlobaronům, a na druhé pak vytváří týmy odborníků na to, aby byly připravené na změny klimatu a s nimi spojené změny v pojistných rizicích.

Pojistné události jako sucho, záplavy, výkyvy počasí, bouřky a další budou přibývat a s nimi i potřeba se pojišťovat, přičemž poroste cena takových pojištění. Z tohoto pohledu by se mohlo zdát, že klimatické změny mohou být pro pojišťovny dobrou vyhlídkou, zvlášť když budou připravené. Nepředvídatelnost počasí jim nicméně zatím způsobuje napříč světem naopak spíše ztráty. Udržitelnost spojená s nižšími riziky by proto měla být i pro pojišťovny jednou z priorit.

## Složíme se snad na další planetu?

Potřebujeme být s pojišťovnami na jedné lodi. Přírodní katastrofy jsou a budou těžko předvídatelné jevy. Jejich pojištění rozkládá finanční rizika časově i místně. S jejich větší frekvencí budeme potřebovat o to více pojištění. Vše závisí na tom, do jaké míry se nám nyní podaří klimatickým změnám předejít. V tom hrají pojišťovny zásadní systémovou roli. Pomohou-li dnes pojišťovny odkrýt skutečná rizika spojená s pokračováním fosilního byznysu, uhlobaronům nezbude než zavřít krám.

Pojišťovny pomohly českému národu, když vyhořelo Národní divadlo. Teď, když začíná doutnat naše země, tak ještě přikládají. Táhnout za jeden provaz za záchranu klimatu musí všichni.



# Shrnutí

V listopadu se zástupci bezmála dvou set států světa sejdou na každoroční klimatické konferenci pořádané OSN, aby společně prodiskutovali přísnější cíle pro snižování emisí skleníkových plynů. Evropská unie postupně zveřejňuje své plány na ochranu klimatu známé pod názvem Zelená dohoda. Cena uvalená na emise CO<sub>2</sub> v podobě evropských povolenek strmě roste, na začátku března činila rekordních 42 eur za tunu<sup>1</sup>.

Spolu s tím se v evropských společnostech v posledních letech vzrůstá také stále silnější volání veřejnosti po urychlení konce spalování fosilních paliv a přechodu na ekonomiku založenou na čisté obnovitelné energii. Právě díky protestům veřejnosti volající po urychleném řešení klimatické krize se téma konce spalování uhlí, ropy a plynu dostalo v Evropě na vrchol politické agendy. Všechny tyto důvody způsobily, že nejspínavější fosilní palivo – uhlí – přichází o politickou legitimitu a ocitá se rovněž na hraně ekonomické rentability.

## Konec uhlí je nezbytný – a nevyhnutelný

I proto státy po celém světě stanovují data konce těžby a spalování uhlí a energetické korporace předčasně odstavují uhelné elektrárny. V Evropské unii už je jisté, že přinejmenším polovina uhelných elektráren skončí do roku 2030. Právě do tohoto data musí uhlí totiž ve vyspělých zemích skupiny OECD nejpozději skončit, má-li se podařit udržet oteplení pod hranicí 1,5 stupně Celsia, zakotvenou v Pařížské dohodě o klimatu, již ratifikovala také Česká republika<sup>2</sup>.

I v České republice se doba uhelná chýlí ke svému konci. Uhelná komise sice rozhodla, že by uhlí mělo skončit v roce

2038, nicméně realita její názor předbíhá. Politici se v současnosti dohadují, zda s uhlím neskončit raději o pět let dříve, konkrétně v roce 2033. Energetické firmy však s nejspínavějším fosilním palivem končí už nyní. OKD, která ještě nedávno plánovala těžbu černého uhlí ve Slezsku až do roku 2030, bude s těžbou končit nejspíš už za rok<sup>3</sup>.

Sokolovská uhelná postupně ukončuje spalování uhlí ve svých elektrárnách Tisová a Vřesová a přechází na plyn<sup>4</sup>. Od uhlí k plynu chtějí přecházet také dvě největší energetické firmy v České republice, ČEZ a Sev.en Energy<sup>5</sup>. Plyn však není o mnoho čistější. Množství emisí skleníkových plynů z důvodu využívání plynu rostou a to i díky úniku metanu při těžbě a transportu. Pokud máme zamezit nejhorším dopadům klimatické krize, podle studií OSN přitom musíme naopak každoročně na celém světě snížit produkci plynu o tři procenta<sup>6</sup>.

**„Skončit s používáním uhlí k výrobě elektřiny je ten vůbec nejdůležitější krok ke splnění cíle udržet oteplení planety pod 1,5 stupně Celsia... Naléhám na všechny země OECD aby s uhlím skončily nejpozději do roku 2030.“**

**Antonio Guterres, generální tajemník OSN<sup>7</sup>**

## Uhlí se postupně stává nepojistitelným

O tom, jak rychle uhlí skončí, se rozhoduje právě nyní. Podstatný vliv na to budou mít i finanční instituce jako banky a pojišťovny, které poskytují uhelnému byznysu peníze potřebné pro provoz dolů a elektráren. Tento report se zaměřuje právě na pojišťovny. Právě ty totiž uhelný byznys

drží nad vodou, jeho agónii prodlužují a českým uhelným firmám – které dosud nemají plány, jak s uhlím do roku 2030 skončit – tak pomáhají řešení klimatické krize sabotovat.<sup>8</sup>

Jak ukazuje čtvrtá hodnotící zpráva celosvětové kampaně Insure our Future<sup>9</sup>, největší světové pojišťovny na poptávku veřejnosti odpovídají, a stanovují si politiky, které podporu uhlí postupně vyloučí. Největší pojišťovny už v současnosti nechťejí pojišťovat nové uhelné projekty, některé už ani neprodlužují smlouvy u stávajících. Nejdále je v tom francouzská AXA, která chce do roku 2030 skončit s veškerou podporou uhlí v zemích OECD a v březnu ukončila spolupráci s největší evropskou uhelnou firmou RWE.<sup>10</sup> K podobnému cíli se nově přihlásila i největší světová zajišťovna Swiss Re.<sup>11</sup>

Trend v pojišťovnickém sektoru je tedy jasný. Rizikový uhelný byznys se přestává pojišťovněm a jejich akcionářům vyplácet i ekonomicky.<sup>12</sup> Velkou zásluhu na tom mají ale i občanské organizace, klimatické iniciativy a sociální hnutí, která po celém světě tlačí na pojišťovny, aby s podporou uhlí, ropy a plynu skončily co nejdříve. Podobný vývoj je v České republice dosud v zárodku. Věříme, že tento report může upozorněním na roli pojišťoven v podpoře špinavých uhelných firem i u nás debatu o roli finančního sektoru v klimatické krizi iniciovat.

## V České republice uhlí podporují Allianz, Generali a Kooperativa

V České republice stále pojišťují uhelné projekty tři velké pojišťovny – Generali, Allianz a Kooperativa (Vienna Insurance Group). Všechny tři společnosti v minulých letech přijaly vlastní klimatické závazky a vyloučily podporu nových uhelných projektů.

**„Hnutí za ukončení investic do uhlí ‘postupně drtí celý uhelný průmysl jako anakonda’.“**

**Benjamin Nelson, vrchní uhelný analytik agentury Moody's<sup>13</sup>**

Allianz se například zavázala, že nebude spolupracovat s firmami, které vyrábí více než 25% energie z uhlí a zároveň mají v uhlí více než 5 GW instalovaného výkonu.<sup>14</sup> Takto nastavená politika ale nevylučuje, aby Allianz spolupracovala se společností Sev.en Energy Pavla Tykače a Jana Dienstla – jednou z nejbezohlednějších českých uhelných firem.

Kooperativa, respektive její mateřská firma Vienna Insurance Group, naproti tomu odstupuje z podpory uhelných projektů v zemích, které mají plán na ukončení těžby a spalování uhlí.<sup>15</sup> Jelikož česká vláda dosud plán konce uhlí nepřijala, může Kooperativa spolupracovat s českými uhelnými firmami i nadále. Třetí Generali zase má – kromě své klimatické politiky<sup>16</sup> – i speciální výjimku, která jí umožňuje pojišťovat uhelné projekty firmy ČEZ.<sup>17</sup>

Všechny tyto příklady ukazují jasně, že zdaleka nestačí, aby pojišťovny z možnosti získat pojištění vyloučily nové uhelné projekty. Dekarbonizace v souladu s doporučeními vědců pro zachování obyvatelného klimatu – a z nich vycházejícím cílem Pařížské dohody udržet oteplení pod 1,5 stupně Celsia – znamená, že v České republice i jinde musí být rychle odstaveny stávající uhelné elektrárny a uhlí musí skončit do již zmiňovaného roku 2030.

## České uhelné firmy sabotují řešení klimatické krize. A pojišťovny je drží nad vodou.

Problém špinavých uhelných firem, jako je Tykačova Sev.en Energy, ale také Křetinského EPH či ČEZ, spočívá právě v tom, že dosud nemají žádné věrohodné plány, jak svůj byznys včas dekarbonizovat a dostat jej tak do souladu s cíli Pařížské dohody a potřebou zachránit obyvatelné klima. Jejich obchodní strategie tak představují nezodpovědný a nebezpečný hazard s naší budoucností. Pojišťovny jako Allianz, Generali a Kooperativa v praxi těmto firmám umožňují sázet své peníze proti úspěchu politiky ochrany klimatu, a tedy proti záchraně podmínek pro život nás všech.

Politici v České republice s přijetím reality klimatické krize váhají. Pojišťovny, jejichž postavení v ekonomice a role ochránců společnosti před riziky jsou spojeny s velkou odpovědností, tak stojí před důležitým rozhodnutím: budou držet uhlí i nadále nad vodou, nebo pomohou urychlit jeho nahrazení čistšími zdroji energie? Budou ignorovat, že se

čeští uhlobaroni snaží přepnout z uhlí na plyn, nebo naopak vyloučí podporu všem fosilním palivům? Podpoří přechod ke klimaticky bezpečné energetice, nebo budou českým uhlobaronům pomáhat jej sabotovat?

Allianz, Generali a Kooperativa (Vienna Insurance Group) by proto měly mezery ve svých politikách uzavřít a vyloučit ze svého portfolia všechny uhelné firmy, které nemají plán jak se uhlí zbavit do roku 2030. Stejně tak by se měly zavázat, že nebudou poskytovat pojištění pro žádné nové fosilní projekty, především v těžbě či spalování fosilního plynu. Přechod z uhlí na plyn by totiž vedl jen k prohloubení klimatické krize.<sup>18</sup>

**„Nechci svět ohřátý o čtyři stupně Celsia. A věřím tomu, že je naší povinností přestat podporovat neudržitelný byznys.“**

**Thomas Buberl, generální ředitel pojišťovny AXA<sup>19</sup>**

### Pojišťovny Allianz, Generali a Kooperativa by měly:

- **neprodleně přestat pojišťovat nejspínavější a nejzbytečnější české uhelné elektrárny jako Počerady či Chvaletice a podporovat tak prodlužování jejich životnosti.**
- **zavázat se, že přestanou pojišťovat těžbu a spalování uhlí co nejrychleji. Neprodleně přestat spolupracovat s uhelnými firmami jako Sev.en Energy, EPH či ČEZ, nepředložit věrohodné plány, jak skončit s těžbou a spalováním uhlí v souladu s cílem Pařížské dohody zadržet oteplování planety pod 1,5° C, to znamená nejpozději do roku 2030.**
- **zavázat se, že nebudou pojišťovat ani financovat žádné nové fosilní projekty, především v těžbě či spalování fosilního plynu.**

## Jak pojišťovny pomáhají špinavým českým uhelným firmám sabotovat řešení klimatické krize

Spolu se stále se zhoršujícím extrémním počasím v posledních letech zažil celý svět výrazný nárůst povědomí o naléhavosti klimatické krize, způsobené přehříváním naší planety emisemi skleníkových plynů ze spalování fosilních paliv a dalších zdrojů. Díky protestům veřejnosti volající po urychleném řešení tohoto problému se téma ochrany klimatu dostalo v Evropě na vrchol politické agendy a také velcí ekonomičtí a finanční hráči, jako banky a pojišťovny, začaly na tuto poptávku reagovat přijímáním firemních politik, jež z možnosti získat půjčky, investice či pojištění vylučují ty nejspínavější formy fosilní energie, jako je uhlí.

Nejen jinde ve světě, ale i v České republice ovšem v těchto politikách dosud ježí do očí bijící mezery, jež hrají do karet špinavým a klimaticky zcela nezodpovědným českým uhelným společnostem. Firmám jako je Sev.en Energy umožňují prodlužovat provoz zastaralých uhelných elektráren – a to navzdory Státní energetické koncepci samotné České republiky, klimatické strategii Evropské unie, i cílům mezinárodní klimatické dohody z Paříže.

Stručně řečeno: špinavé energetické firmy, jako je Tykačova Sev.en Energy, ale také Křetinského EPH či ČEZ nemají žádné věrohodné plány, jak svůj byznys včas dekarbonizovat a dostat jej tak do souladu s cíli Pařížské dohody a potřebou zachránit obyvatelné klima. Jejich obchodní strategie tak představují nezodpovědný a nebezpečný hazard s naší budoucností. Pojišťovny jako Allianz, Generali a Kooperativa (respektive její mateřská skupina

Vienna Insurance Group, VIG) v praxi těmto firmám umožňují sázet své peníze proti úspěchu politiky ochrany klimatu, a tedy proti záchraně podmínek pro život nás všech.

Česká republika a další státy střední a východní Evropy se dnes postupně vyrovnávají s nutností ukončit těžbu uhlí nejpozději do roku 2030 a jejich vlády se začínají potýkat s potřebou přechodu na klimaticky bezpečnou energetiku, která bude schopna udržet naši planetu dlouhodobě obyvatelnou. Protože politici v České republice s přijetím této reality dosud váhají, pojišťovny stojí před rozhodnutím: podpoří přechod ke klimaticky bezpečné energetice, nebo budou českým uhlobaronům pomáhat jej sabotovat?

### Zavřít? Raději prodat. Předstíraná dekarbonizace v podání ČEZ

Tento problém dobře ilustrují nedávná zjištění o tom, jak některé z těchto pojišťoven podporují provoz dvou z těch vůbec nejvíce plynávých a znečišťujících elektráren v naší zemi: Počerad a Chvaletic. Obě byly původně vlastněny polo-státním hegemonem české energetiky: firmou ČEZ, s níž spolupracují podle loňské smlouvy na pojištění uhelných elektráren, zveřejněné v evropské databázi TED, všechny tři "uhelné" pojišťovny: Allianz, Generali i Kooperativa.<sup>20</sup>

Ani sám ČEZ dosud žádnou smysluplnou,

s cíli Pařížské dohody kompatibilní klimatickou strategií nemá a plánuje uhelné elektrárny provozovat potenciálně až do poloviny tohoto století. Nejdéle chce udržet elektrárnu Ledvice, již mu před několika lety pojistily skupiny Generali a Vienna Insurance Group.<sup>21</sup> Kvůli tomu, aby ji mohl provozovat i po roce 2030, vláda v roce 2015 prolomila limity a až do roku 2035 prodloužila provoz dolu Bílina, v němž se tak má těžba přiblížit až na pět set metrů k obydlím lidí, které již dnes zatěžuje prachem a hlukem.<sup>22</sup>

Protože vedou zebříčky nejpřítavnějších elektráren, měly být obě zmiňované elektrárny také mezi prvními kandidátkami na odstavení podle aktualizované Státní energetické koncepce z roku 2015, která stanovila dosud nesplněný cíl penalizovat a postupně odstavovat nízkoučinné kondenzační výroby elektřiny z uhlí.<sup>23</sup> ČEZ je ale nezavřel. Obě byly ale místo toho ČEZ odprodány skupině Sev.en Energy – soukromé uhelné společnosti s obzvlášt

bezohledným přístupem k lidskému zdraví i klimatu.

Firma nechvalně proslulého uhlobarona Pavla Tykače je na těchto elektrárnách existenčně závislá, protože zajišťují odbyt pro hnědé uhlí z dvojice jejích povrchových dolů v rypadly rozbrázděné krajině severních Čech. Proto dělá co může, aby životnost těchto elektráren – ještě před pár lety odsouzených k brzkému konci – prodloužila o další roky až desetiletí. A to buď tak, že na ně získá sporné výjimky z nových limitů znečištění ovzduší (takzvaných BREFů), nebo že v nich obmění technologie tak, aby plnily minimální úroveň vyžadovanou zákonem.

Shrnuto a podtrženo: ČEZ tak v praxi do velké míry dekarbonizaci předstírá – a snižuje emise jen na papíře. Místo toho zastaralé elektrárny, jako jsou právě zmiňované Chvaletice a Počerady, prodává ještě bezskrupulóznějším uhelným firmám, jako Sev.en Energy.<sup>24</sup>

## Velké pojišťovny a české uhelné korporace v kostce

	Allianz	Generali	Kooperativa (VIG)
ČEZ	✓	✓	✓
EPH	?	✓	?
Sev.en Energy	✓	✗	?

✓ Jsme si jistí, že pojišťuje.

? Máme indicie, že pojišťuje. Na přímý dotaz nevyloučila, že tak činí.

✗ Jsme si jistí, že nepojišťuje. Na přímý dotaz vyloučila, že tak činí.

### EPH

**Většinový vlastník:** Daniel Křetínský  
**Emise z uhelných elektráren:** 64,14 Mt CO<sub>2</sub>

**Plán skončit s uhlím:** žádný

Energetický a průmyslový holding (EPH) českého oligarchy Daniela Křetínského patří k největším uhelným korporacím v Evropě: jen jeho uhelná aktiva mají větší emise CO<sub>2</sub> než zbývající dvě české uhelné firmy dohromady a také než šetrnější polovina států Evropské unie. Může za to zejména vlastnictví uhelných dolů a elektráren v německé Lužici a v okolí Lipska., kde se nalézají jedny z nejspínavějších elektráren v Evropě. Dceřiné společnosti EPH LEAG připadá na vrub také aktuální bourání domovů lidí v lužickosrbské vesnici Mühlrose – Miloraz. Kromě toho má v uhelném portfoliu také jednu elektrárnu v Itálii, dvě elektrárny na Slovensku a tři teplárny v České republice. Křetínského impérium také může výrazně ovlivňovat českou debatu o energetice a klimatu prostřednictvím svého vydavatelského domu CNC.

### Sev.en Energy

**Většinový vlastník:** Pavel Tykač a Jan Dienstl

**Emise z uhelných elektráren:** 22,88 Mt CO<sub>2</sub>

**Plán skončit s uhlím:** žádný

V součtu s australskými elektrárnami Callide C a Millmeran, které Sev.en Energy vlastní prostřednictvím firmy InterGen v konsorciu s čínskými společnostmi China Huaneng a Gungdong Energy, vypustí uhelné elektrárny této firmy druhé největší množství skleníkových plynů z českých energetických korporací. Od začátku roku provozuje Sev.en Energy v České republice elektrárnu Počerady, která je největším tuzemským zdrojem oxidu uhličitého i toxického znečištění.<sup>25</sup> Kvůli jejímu provozu ročně předčasně zemře

## Chvaletice a Počerady: příběh dvou elektráren

První z obou elektráren, Chvaletice, v roce 1979 spuštěná elektrárna s výkonem 820 MW v Pardubickém kraji, měla být původně vyřazena z provozu již v roce 2016.<sup>26</sup> Místo toho byla v roce 2013 prodána Severní energetické – předchůdkyni Sev.en Energy – jako její první vlastní elektrárna. To firmě poskytlo doposud chybějící vertikální integraci a s ní stabilní odbyt uhlí z jejích dolů (o dva roky později již elektrárna pohlcovala nadpoloviční většinu uhlí z dolu ČSA, kvůli kterému chtěl Tykač ještě před pěti lety zbourat město Horní Jiřetín<sup>27</sup>) a naopak jí zajistilo pravidelný příjem z prodeje elektřiny.

V roce 2016 začala Sev.en Energy s obměnou technologií na dvou ze čtyř bloků Chvaletické elektrárny. Úspěšně si přitom u Krajského úřadu vylobbovala, že úpravy, jež měly vést k prodloužení provozu elektrárny, byly vyjmuty z povinnosti získat kladný posudek EIA (posouzení vlivu na životní prostředí). Veřejnost tak byla v praxi vyloučena z možnosti se k prodloužení provozu vyjádřit, což vyvolalo protesty ekologů i místních. V říjnu téhož roku, poté co protesty místních sdružení v Pardubicích zůstaly neslyšené, vyšplhala jedenáctka členů Greenpeace na chladicí věž elektrárny. Rozvinuli na ní dvojici plachet s nápisem „již brzy mimo provoz?“, již k věži připevnili šrouby ukotvenými v drobných děrách vyvrtných do jejího betonového povrchu.

Přestože otvory nijak nenarušily funkci věže a byly později opraveny za provozu, pět z jedenácti lezců a lezkyň bylo následně obviněno ze zločinu „ohrožení provozu veřejně prospěšného zařízení“. Následoval vleklý proces, na jehož konci byly jejich činy překlasičkovány ze zločinu na

**„Nemůžu spát, slyším ho už teď. Je tu i hodně prachu. Museli jsme koupit čističku vzduchu, syn je zároveň alergik a dusí se.“**

**Andrea Drienová, obyvatelka Mariánských Radčic, popisuje život v sousedství lomu Bílina**

sto jedenáct lidí a dalších tisíc je zasaženo spadem rtuti.<sup>28</sup> Od roku 2013 vlastní také elektrárnu Chvaletice na Pardubicku. U obou elektráren lobbuje za výjimku z aktuálních evropských limitů znečištění. Známa je rovněž agresivním PR proti svým odpůrcům, nevybíravým politickým lobbíngem včetně střetu zájmů, a netransparentní firemní strukturou se schránkovými sídly v daňových přístavech v Lichtenštejnsku a na Kypru.

## ČEZ

**Většinový vlastník:** Česká republika  
**Emise z uhelných elektráren:** 19,81 Mt CO<sub>2</sub> ročně  
**Plán skončit s uhlím:** do roku 2050

Ačkoliv je ČEZ největší tuzemskou energetickou firmou, z hlediska emisí z uhelných elektráren je těsně pod firmou Sev.en Energy. Důvodem je mimo jiné to, že místo zavírání svých uhelných elektráren se ČEZ zbavuje odpovědnosti jejich prodejem právě firmě Pavla Tykače, jako tomu bylo v případě elektráren Chvaletice a Počerady. ČEZ provozuje v České republice devět uhelných elektráren a v Polsku dvě. Mimo jiné kvůli plánu pokračovat se spalováním uhlí i po roce 2030 usiluje dceřiná společnost ČEZ Severočeské doly o rozšíření těžby uhlí v povrchovém lomu Bílina. Těžba se tak má dostat na pět set metrů k domovům lidí, které již dnes zatěžuje nadměrným hlukem a prachem.

**„Česká republika má tzv. uhlíkový rozpočet, jenž je součástí globálního uhlíkového rozpočtu, který vyjadřuje, kolik emisí skleníkových plynů ještě může lidstvo vypustit, aby byl splněn cíl Pařížské klimatické dohody... Spalování uhlí je největším zdrojem emisí skleníkových plynů v České republice... Rychlý útlum a ukončení spalování uhlí pro výrobu energie je proto také hlavním opatřením, aby se Česko vešlo do svého uhlíkového rozpočtu.“**

**Komise pro životní prostředí Akademie věd České republiky, stanovisko k problematice útlumu uhlí<sup>33</sup>**

prečin, soud uznal, že poruchu zařízení nezpůsobili a potrestal je pokutou.<sup>29</sup> Právě z dokumentů v soudní spise – konkrétně ze stanoviska technického ředitele elektrárny – přitom vyplynulo, že to byla pojišťovna **Allianz**, kdo v roce 2016 elektrárnu pojišťovala s velkou mírou jistoty jí pojištění také v roce 2019 obnovil.<sup>30</sup>

Aby to nebylo málo, následně se ukázalo, že Sev.en Energy ani výměna vybavení dvou bloků nebude k ničemu. Firma se totiž rozhodla vsadit na to, že nové evropské limity znečištění ovzduší budou méně přísné a vybrala si tak levnější – a méně účinné – technologie. Když se ukázalo, že ani s nimi nebude limity plnit, rozhodla se raději podat žádost o výjimku, která by jí umožnila mezi jinými jedovatými látkami vypouštět až čtyřikrát víc toxické rtuti, než jinak evropské limity znečištění dovolují. Ministerstvo životního prostředí již dvakrát žádost o výjimku zamítlo – naposledy na začátku letošního března – takže společnost bude zřejmě muset elektrárnu v srpnu odstavit, je ale odhodlaná v pokusech o prodloužení provozu elektrárny pokračovat.<sup>31</sup>

To odpovídá skutečnosti, že elektrárna, původně vybudovaná jako záložní kapacita pro chvíle potřeby, dnes běží standardně na plný výkon, a láme rekordy jak v produkci elektřiny, tak toxické rtuti či emisí CO<sub>2</sub>.<sup>32</sup> Poté, co v nejbližší době zavře lom ČSA, bude navíc muset spalovat mnohem nekvalitnější a špinavější uhlí z lomu Vršany – a je tak dokonce možné, že by díky výjimce vypouštěla nejen víc rtuti než je povoleno, ale víc než vypouští již dnes. Výjimka tak jde přímo proti logice nových limitů, které mají znečištění ovzduší, na něž i u nás umírá předčasně každým rokem víc než deset tisíc lidí, naopak omezovat.

## Pojišťovny:

### Allianz

**Země původu:** Německo  
**Skóre podle Insure our Future:** 1,33 z deseti

### Co o ní víme:

Allianz Česká republika je dceřinou firmou německé pojišťovny Allianz. V současnosti pojišťuje ČEZ i Sev.en Energy, včetně jejich elektráren Chvaletice a Počerady.<sup>34</sup> V minulosti pojišťovala i EPH a na přímý dotaz nevyloučila, že ji pojišťuje i nadále.<sup>35</sup> Ve své politice hodlá od roku 2022 odmítat podporu energetickým firmám, které vyrábí více než pětadacet procent energie z uhlí a zároveň mají v uhlí více než 5 GW instalované kapacity.<sup>36</sup> Takovým sitem ale projde například i společnost Sev.en Energy Pavla Tykače a Jana Dienstla, která takto velkou instalovanou kapacitu v uhlí nemá. Politika Allianz je tedy nedostatečná. Navíc nemá žádnou politiku vylučující podporu plynu či ropy.

### Generali Česká pojišťovna

**Země původu:** Itálie  
**Skóre podle Insure our Future:** 2,34 z deseti

### Co o ní víme:

Generali Česká pojišťovna je dceřinou firmou italské pojišťovny Generali. Pojišťuje ČEZ, v minulosti pojišťovala i EPH a na přímý dotaz nevyloučila, že ji pojišťuje i nadále.<sup>37</sup> Ve své oficiální politice vylučuje spolupráci na nových uhelných projektech a snaží se uhlí zbavit. Pro uhelné projekty ČEZ má však stanovenou výjimku.<sup>38</sup> Navíc nemá žádnou politiku vylučující podporu plynu či ropy.

Tento neblahý precedent účelového prodloužení provozu škodlivého a přitom nepotřebného zařízení nyní očekávatelně kopíruje druhá, ještě větší a ještě špinavější elektrárna: Počerady. S instalovaným výkonem 1000 MW v pěti blocích spuštěných ještě za hluboké normalizace, a stejnými emisemi, jako mají v součtu všechna nákladní auta v zemi, jsou Počerady poblíž Mostu tou vůbec nešpinavější, nejhůře znečišťující elektrárnou v celé České republice. Patří dokonce mezi třicítku nejhorších znečišťovatelů v celé Evropské unii, a to jak pokud jde o oxid uhličitý, tak toxické znečištění ovzduší.<sup>39</sup>

Navzdory dlouholetému tlaku místních lidí, ekologů i lékařů na vládu, aby využila svých vlastnických práv v ČEZ a přinutila jeho management elektrárnu zavřít místo jejího prodeje, management firmy opět rozhodl jinak a v roce 2019 prodal elektrárnu Tykačovi.<sup>40</sup> Ačkoliv měla být na jeho Sev.en Energy převedena až v roce 2024, obchod byl nakonec loni urychlen. Elektrárna tak byla již 1. 1. 2021 převedena na nového vlastníka. Ten opět, stejně jako v případě Chvaletic, nyní lobbuje za získání výjimky, která by u další elektrárny, zralé na uzavření, umožnila na léta dopředu znovu až čtyřikrát překračovat limity rtuti a dalších toxických látek.

V tomto případě to podle záznamu v evropské databázi veřejných zakázek TED z listopadu 2020 byly opět Allianz, Kooperativa a Generali, kdo na pojištění nešpinavější české elektrárny podepsal smlouvu (přičemž Generali následně potvrdila, že k datu převodu na nového vlastníka pojišťovat elektrárnu přestala, i proto že Sev.en Energy nikdy nepojišťovala).<sup>41</sup>

### Kooperativa (Vienna Insurance Group)

**Země původu:** Rakousko

**Skóre podle Insure our Future:** nehodnocena

#### Co o ní víme:

Kooperativa je dceřinou firmou rakouské pojišťovny Vienna Insurance Group (VIG). Pojišťuje ČEZ, podle zpráv v médiích patří k jejím klientům i Křetínského EPH.<sup>42</sup> Na přímou otázku nevyloučila pojištění žádné české uhelné firmy. VIG podle své vnitřní politiky nepodporuje uhlí v zemích, které již mají stanovený konec těžby a spalování uhlí.<sup>43</sup> Jelikož česká vláda zatím konec uhlí v České republice neschválila, Kooperativa může pojišťovat tuzemské uhelné projekty i nadále. Její politika je tedy velmi slabá. Navíc nemá žádnou politiku vylučující podporu plynu či ropy.

**„Žijeme sedmnáct kilometrů od elektrárny vzdušnou čarou, z toho osmdesátimetrového komína k nám nečistoty akorát doletí. A doplují vodou, protože Labe teče naším směrem.“**

**Jiří Hůla, starosta Veltrub na Pardubicku<sup>44</sup>**

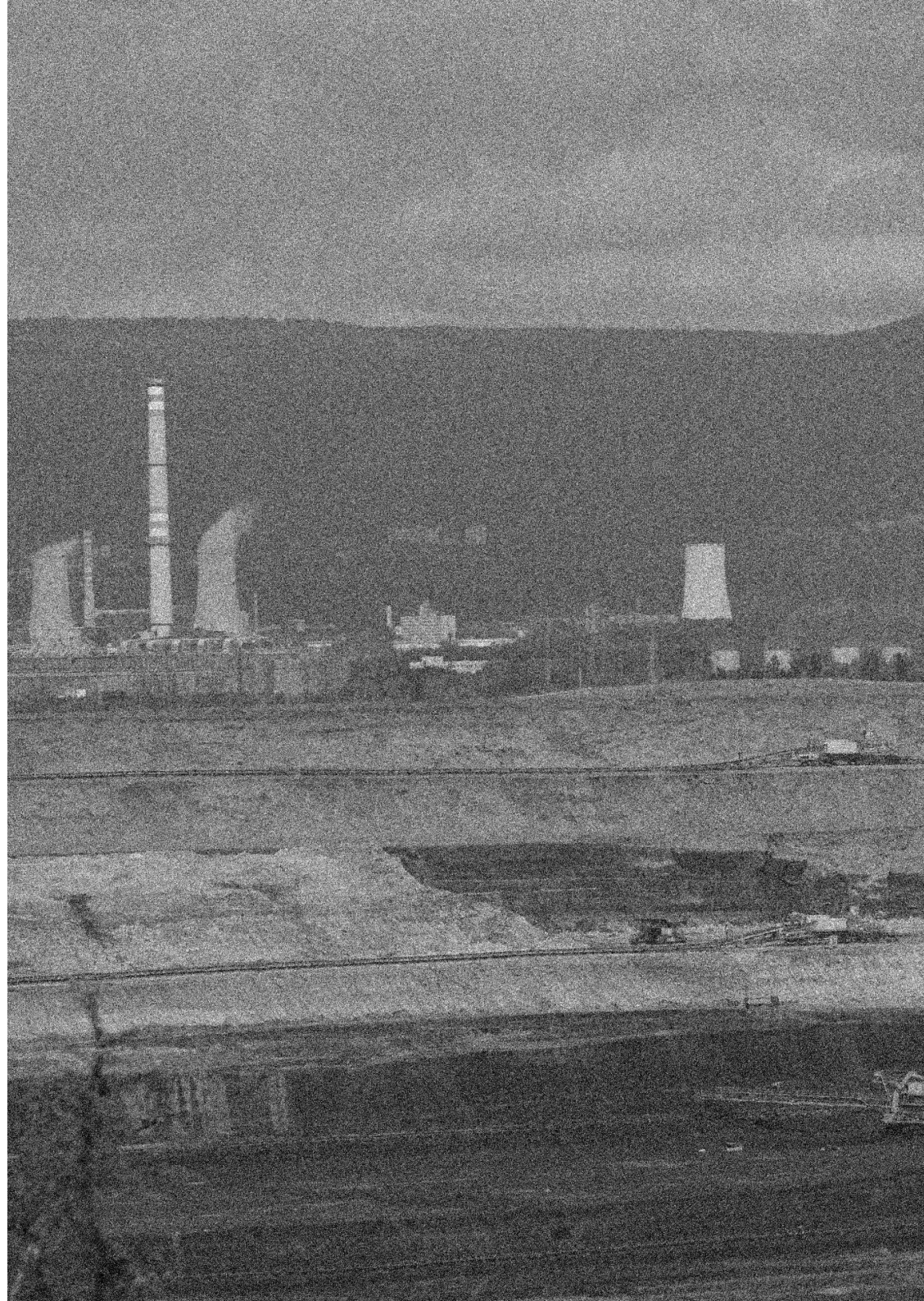
## Sev.en Energy: český klimatický záporák číslo jedna

V obou těchto případech podporují Allianz a zřejmě i VIG vysoce problematickou společnost, která je po léta známá jako jeden z nejagresivnějších a nejnebezpečnějších odpůrců politiky ochrany zdraví a klimatu potažmo transformace energetiky v České republice. Má-li příběh klimatické krize své zřejmé záporáky, jsou jimi nepochybně fosilní firmy jako Sev.en Energy.

Sev.en Energy, dříve známá jako Czech Coal Group, vznikla původně z “Mostecké uhelné společnosti”, proslule vytunelované svým vlastním managementem během “divoké privatizace” devadesátých let. Firmu později od skupiny kolem Antonína Kolářka převzal Pavel Tykač se svým pobočníkem Janem Dienstlem a postupně ji přetvořili v dnešní mezinárodní moloch, jenž sídlí v Lichtenštejnsku a české těžební firmy vlastní skrze dvojici schránekových společností v daňovém přístavu v kyperské Larnace.

Jako “Severní energetická” se Tykačova firma po léta snažila prolomit takzvané “ekologické limity těžby”, které od roku 1991 chránily města a vesnice v Severních čechách před zbouráním, aby si tak zajistila přístup k dalším milionům tun uhlí pod městem Horním Jiřetínem. To vedlo k dlouhému konfliktu s tamní komunitou, která se odmítla svého domova vzdát a opakovaně dokázala vládu přesvědčit, aby limity potvrdila. V důsledku toho první z obou Tykačových dolů – lom Československé armády – v nejbližší době zavře a zbude mu již jen důl Vršany. S výrazně nekvalitnějším uhlím, zato zásobami v rámci limitů až do poloviny století.

Právě mimo jiné proto jsou elektrárny – Chvaletice i Počerady – pro obchodní model Sev.en Energy zcela zásadní. Právě ony mu mohou zajistit stálý odbyt málo kvalitního a silně znečišťujícího uhlí z Vršan (Počerady jsou právě s Vršany výhodně spojeny zhruba desetikilometrovou vlečkou) a – získají-li výjimky na další provoz – také další výnosy z nízkoúčinné výroby elektřiny, stimulované dlouhodobě přemrštěnými exporty české





elektřiny do zahraničí.<sup>45</sup>

Právě díky tomuto modelu se firma stala pro své dva majitele – Tykače a Dienstla – zdrojem miliardových zisků, které z ní dokázali během poslední dekády vyextrahovat. Díky účetnímu triku, který jim umožnil obejít české daňové zákony, si skrz schránkové firmy na Kypru jen mezi lety 2009 a 2016 vyvedli z České republiky téměř dvaadvacet miliard korun: třikrát víc, než vyplatili svým zaměstnancům, a dvacetkrát víc, než odvedli státu – jemuž uhlí patří – na poplatcích z těžby.<sup>46</sup>

**„Jako lékařka jsem vždy byla proti prolomení limitů těžby uhlí. Jako lékařka jsem také pro to, aby docházelo k redukci elektráren, které využívají k výrobě elektrické energie uhlí. Vždyť právě zplodiny těchto elektráren se podílejí významně na snížení délky dožití v krajích, jako je Ústecký a Moravskoslezský.“**

**Alena Dernerová, senátorka za Mostecko<sup>47</sup>**

## Obchodní model: „ničtí klima až do dna“

Ponurým vyhlídkám pro uhelný byznys navzdory se Tykačova společnost v posledních letech rozhodla ohlásit plány na mezinárodní expanzi. V západní Evropě, jak měla původně v úmyslu, se jí výrazněji prorazit nepodařilo.<sup>48</sup> Až v roce 2019 se jí podařilo získat poloviční podíl v mezinárodní skupině InterGen se 1770 MW výkonu ve dvou velkých uhelných

elektrárnách v Austrálii a dalšími 2490 MW elektráren na fosilní plyn ve Velké Británii, již vlastní společně s Čínskými státní firmami China Huaneng a Guangdong Energy.

Rovněž v roce 2019 se jí podařilo získat dvě městské kogenerační teplárny v Kladně a Zlíně. Instalovaný uhelný výkon skupiny tak dnes činí téměř 4000 MW a podíl uhlí na celkové výrobní kapacitě dělá přes 60% – zbytek je fosilní plyn. Uhelné elektrárny Sev.en Energy tak již dnes mají větší emise než ČEZ.

V neposlední řadě pak k tomuto toxickému koktejlu bezostyšně na uhlí založené obchodní strategie a krajně netransparentní korporátní struktury, založené na schránkových firmách v daňových přístavech, přidejme problematickou historii pokusů Tykačovy firmy ovlivňovat ve svůj prospěch vývoj politiky a veřejné debaty.

Minulý rok figurovala společnost v případu střetu zájmů, kdy zástupce jejího ředitele zastupoval Ústecký kraj ve vládní uhelné komisi, rozhodující o tempu a datu konce uhlí – což svědčí o míře vlivu, již v minulém období firma měla na krajskou samosprávu (místní mluvili o “Sev.enizaci kraje”).<sup>49</sup> Firma je rovněž známá tím, že proti svým odpůrcům používá agresivní PR metody, zahrnující falešné profily na sociálních sítích i utajené, zdánlivě “občanské” kampaně, šířící dezinformace o životním prostředí jako je popírání klimatické krize, a diskreditující oponenty firmy. Neetické postupy odsoudila dokonce i předsedkyně PR Klubu – oborové organizace profesionálů v PR – Michaela Pišiová.<sup>50</sup>

Shrnuto a podtrženo, to vše dokresluje obraz těžkotonážního fosilně-energetického molocha, jehož obchodní model je jednoduchý: ničtí klima až do dna, nebo dokud jej někdo nezastaví.

## EPH: fosilní gigant s emisemi jako celé státy

Jakkoli nebezpečná a špinavá Sev.en Eenergy je, stále přitom zůstává jen menším a méně úspěšným bratrancelem té větší, ale u nás méně známé české soukromé uhelné společnosti s mezinárodními ambicemi: skupiny EPH Daniela Křetínského. Tu podle závěrečných zpráv jedné z jejich dceřiných firem pojišťovaly v minulosti **Allianz** i **Generali**<sup>51</sup> – a podle zpráv v médiích s ní spolupracuje také **Kooperativa, respektive Vienna Insurance Group**.<sup>52</sup>

Křetínského firma, již se v roce 2016 podařilo získat hnědouhelné doly a elektrárny původně vlastněné švédskou firmou Vattenfall ve východním Německu, se v posledních letech stala v celé Evropě známou svou “supí” strategií, spočívající v laciných odkupech nechtěných uhelných aktiv od ke klimatu méně lhostejných investorů.<sup>53</sup>

Vznikl tak fosilní gigant, který provozuje řadu z nešpinavějších uhelných elektráren v Evropě – jako Boxberg, Schwarze Pumpe, Lippendorf či Jämschwalde. Jen jeho uhelná aktiva tak měla v roce 2018 větší emise, než úspornější polovina států Evropské unie. Jeho dceřiná společnost LEAG v Lužici také ohrožuje domovy lidí snahou o rozšiřování dolů a bourání vesnic, které historicky nejhůře dopadají na tamní menšinu Lužických Srbů. Ještě v době vydání tohoto reportu LEAG mimo jiné bourá vesnici Mühlrose - Miloraz, a to přesto, že dosud nemá povolení na těžbu uhlí pod ní.<sup>54</sup>

Strategii společnosti je následně držet uhlí v provozu co nejdéle to jde, dostávat takzvané “kapacitní platby”, nebo tlačit na státy a lobbovat za štedré náhrady za jejich odstavení pod hrozbou arbitrážních žalob. Žalovat státy a vymáhat

na nich extrémně nadhodnocené částky za “ušlé zisky” ztracené kvůli opatřením ve veřejného zájmu na ochraně klimatu totiž teoreticky umožňuje dosud relativně málo známá obchodní dohoda z devadesátých let – takzvaná Energetická charta – na niž se jako na možnou překážku na cestě k včasné dekarbonizaci v poslední době upírá stále větší pozornost.<sup>55</sup>

Za plánované ukončení těžby v roce 2038 si tak Křetínský na německé vládě – zřejmě pod rizikem arbitrážních žalob – vymohl “kompenzace” ve výši 1,75 miliardy eur. A to navzdory tomu, že tato částka i podle uniklé interní analýzy německého ministerstva hospodářství převyšuje skutečné náklady až padesátinásobně.<sup>56</sup> Kompenzace, zcela nepřiměřené skutečné ztrátě, kterou by mohl Křetínský kvůli svým špatným obchodním rozhodnutím utrpět, jsou tak natolik sporné, že nyní čelí vyšetřování Evropské komise, zda nepředstavují nelegální státní podporu soukromému podniku.

**„Je cynické zničit vesnici kvůli povrchové těžbě hnědého uhlí, která přitom není z energetického hlediska nezbytná, ani z hlediska politiky ochrany klimatu přípustná.“**

**Felix Ekardt, Přítel Země Sasko<sup>57</sup>**

# Jak podnikání českých uhelných firem dopadá na komunity u nás i v zahraničí.

**Uhelný průmysl v Lužici a okolí Lipska: špinavé elektrárny i zbourané domovy**

**Firma: EPH (Daniel Křetínský)**

**Týká se pojišťoven: Allianz, Generali, Kooperativa**

**Detaily: elektrárny Boxberg, Jänschalde, Schwarze Pumpe a Lippendorf s celkovou kapacitou 9260 MW a emisemi CO<sub>2</sub> 55,65 milionů tun. Povrchové lomy Nochten, Welzow-Süd, Reichwalde, Jänschalde, Vereinigtes Schleenheín a Profen**

Uhelný byznys na východě Německa od švédské státní společnosti Vattenfall převzala skupina EPH českého uhlobarona Daniela Křetínského v roce 2016. Jen čtyři jeho tamní elektrárny mají emise téměř jako polovina České republiky, a patří k nejhorším v Evropě z hlediska CO<sub>2</sub> i toxických zplodin. Kvůli rozšiřování tamních dolů i nadále hrozí bourání vesnic, které v Lužici historicky negativně postihuje zvláště tamní menšinu Lužických Srbů. Ještě v době psaní tohoto reportu LEAG bourá vesnici Mühlrose - Miloraz, a to přesto, že na těžbu uhlí od ní dosud nemá povolení. Za plánované ukončení těžby v roce 2038 si Křetínský na německé vládě pod rizikem arbitrážních žalob vymohl "kompenzace" ve výši 1,75 miliardy eur – a to přesto, že tato částka i podle uniklé interní analýzy německého ministerstva hospodářství převyšuje skutečné náklady až padesátkrát.<sup>58</sup> Jako možnou nedovolenou státní podporu nyní případ prošetřuje Evropská komise.



**Mühlrose - Miloraz**



**Lom Bílina**

**Elektrárna Počerady**

**Elektrárna Počerady: největší zdroj znečištění v celé České republice**

**Firma: Sev.en Energy (Pavel Tykač a Jan Dienstl)**

**Týká se pojišťoven: Allianz, Kooperativa**

**Detaily: kapacita 1000 MW. Emise CO<sub>2</sub> 6,01 milionů tun CO<sub>2</sub> (14. největší v EU)**

Chvalčice vytvořily nebezpečný precedent, který se nyní v ještě větším měřítku opakuje v případě elektrárny Počerady, která je vůbec největším zdrojem znečištění CO<sub>2</sub> i toxickými zplodinami v celé České republice – a patří v obou kategoriích dokonce k třiceti nejhorším elektrárnám v celé Evropské unii. Počerady se svými pěti zastaralými bloky, spuštěnými v sedmdesátých letech, mají stejné emise, jako všechna nákladní auta v České republice, připadá na ně víc než sto předčasných úmrtí každý rok.<sup>59</sup> Jsou také vůbec nejlýtvavější elektrárnou u nás, s největšími emisemi CO<sub>2</sub> na jednotku vyrobené elektřiny – zhruba dvě třetiny veškeré energie ze spalného uhlí vyzáří jako odpadní teplo do ovzduší. Jsou tak žhavým kandidátem na uzavření, místo toho je ale ČEZ prodal Sev.en Energy, která opět žádá o výjimku, jež by jí umožnila elektrárnu dál provozovat. Proti prodeji, výjimkám a prodlužování provozu se opakovaně stavěla řada okolních obcí, ekologické organizace, ale i lékaři a lékární.<sup>60</sup>

**Lom Bílina: hluk a prach pět set metrů od domova**

**Firma: ČEZ (Český stát)**

**Týká se pojišťoven: Allianz, Generali, Kooperativa**

**Detaily: roční těžba uhlí 8-9 milionů tun.**

Lom Bílina je jedním z největších uhelných povrchových lomů v České republice. Zásobuje především blízkou elektrárnu Ledvice, již chce polostátní ČEZ provozovat potenciálně až do poloviny století. Právě Ledvice v minulosti pojistily pojišťovny Česká pojišťovna (Generali) a Kooperativa (Vienna Insurance Group), další elektrárny skupiny pojistuje také Allianz. Proto, aby mohl ČEZ provozovat své elektrárny i po roce 2030, vláda v předvečer Pařížské klimatické dohody v roce 2015 schválila prolomení ekologických limitů těžby právě na lomu Bílina. Těžba se tak má přiblížit až na pět set metrů k nejbližším domovým lidí v Mariánských Radčicích, kde již dnes zatěžuje místní prachem a nadlimitním hlukem.

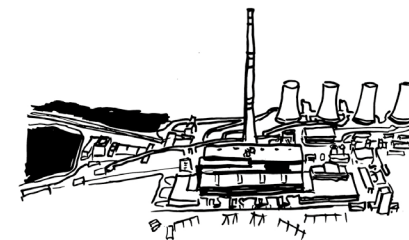
**Elektrárna Chvalčice: místo plánovaného odstavení výjimky na toxickou rtuť**

**Firma: Sev.en Energy (Pavel Tykač a Jan Dienstl)**

**Týká se pojišťoven: Allianz, Kooperativa**

**Detaily: kapacita 820 MW. Emise CO<sub>2</sub> 3,72 milionů tun (36. největší v EU)**

Elektrárna Chvalčice je nejmladší hnědouhelnou elektrárnou v České republice – byla spuštěna v roce 1979. V roce 2016 se také měla stát jednou z prvních uzavřených elektráren v rámci plánovaného snižování závislosti České ekonomiky na uhlí a zbytečných vývozů elektřiny do zahraničí. Místo toho ji ČEZ již v roce 2016 prodal Sev.en Energy Pavla Tykače, která začala usilovat o další prodlužování jejího provozu, aby si tak zajistila odbyt pro málo kvalitní uhlí ze svého dolu Vršany.<sup>61</sup> Žádá tak mimo jiné opakovaně o výjimky, které by jí umožnily vypouštět do ovzduší až čtyřnásobné množství prudce jedovaté rtuti, než dovolují nové evropské limity. Proti výjimce se opakovaně postavili místní občanské iniciativy i blízké obce Veltruby, Nebovidy a Bukovka. Ministerstvo žádost již dvakrát zamítlo a elektrárna tak možná bude muset v létě zastavit provoz.<sup>62</sup>



**Elektrárna Chvalčice**

## Čeští uhlobaroni sázejí proti naší budoucnosti. Budou je pojišťovny držet nad vodou?

Jak Sev.en Energy, která se snaží strategií EPH – s mnohem menším úspěchem – kopírovat, tak EPH samotná, tak v praxi sázejí na neúspěch Evropských klimatických cílů i Pařížské klimatické dohody a politiky ochrany klimatu vůbec. Snaží se prodloužit provoz uhelného průmyslu co nejdéle to jde a politickým lobingem i hrozbou žalob na státy v kontroverzním systému soukromých arbitrží sabotují možnosti účinné, dostatečně rychlé a spravedlivé dekarbonizace – a ještě tuto cynickou strategii v rámci svého PR “spínají” jako podporu “bezpečného přechodu od konvenční energetiky k obnovitelné”.

Co víc, jejich hlavní strategií není přejít z uhlí na obnovitelné zdroje, nýbrž spíš na podobně špinavý fosilní plyn. Dnes, kdy ceny uhlíkových emisí v rámci systému povolenek konečně rostou a uhelné elektrárny začínají prodělávat, naštěstí tato sázka začíná působit stále riskantněji. Navzdory svému agresivnímu přístupu, sebevědomému PR a řečem o mezinárodní expanzi začínají firmy jako Sev.en Energy působit stále více jako draci z papíru.

Navzdory tomu zůstávají nebezpečné. **A jsou to pojišťovny, kdo pomáhá udržet jejich zastaralé, špinavé elektrárny v provozu.** Umožňují jim to mezery v jejich politikách – jako například v případě Allianz, která stále může pojišťovat uhelné firmy až do roku 2022 a dokonce i po tomto datu vyloučí ze svého portfolia jen ty firmy, které z uhlí vyrábí alespoň 25% své elektřiny a současně mají více než 5 GW instalovaného výkonu z uhlí. Protože Sev.en má v České republice méně než 2 GW instalovaného výkonu,

a méně než 4 GW i počítáme-li jeho australská aktiva, bude pojistitelný dokonce i po roce 2023.

Případ Sev.en Energy přitom ukazuje, že i malá uhelná firma může nadělat velké škody a sabotovat dekarbonizaci v jedné z na uhlí nezávislejších a nejlýtvavějších ekonomik v celé Evropské unii.<sup>63</sup>

## Podpora neetickému byznysu musí skončit

Česká vláda nyní váhá, zda má stanovit finální datum odchodu od uhlí na rok 2033 (podporovaný vědci, místními komunitami čelícími dopadům uhelného byznysu, i ekology) nebo na roku 2038 (preferovaný uhelným průmyslem). Pojišťovny jako Allianz, Generali a VIG mají v této situaci velkou zodpovědnost a musí se rozhodnout: budou držet uhlí nad vodou, nebo pomohou urychlit jeho nahrazení čistšími zdroji energie? Podpoří přechod ke klimaticky bezpečné energetice, nebo budou českým uhlobaronům pomáhat jej sabotovat?

Všechny tyto příklady ukazují jasně, že zdaleka nestačí, aby pojišťovny z možnosti získat pojištění vyloučily nové uhelné projekty. Dekarbonizace v souladu s doporučeními vědců pro zachování obyvatelného klimatu – a z nich vycházejícím cílem Pařížské dohody udržet oteplení pod 1,5 stupně Celsia – by znamenala, že v České republice i jinde musí být rychle odstaveny stávající uhelné elektrárny, protože uhlí musí být z výroby elektřiny v zemích OECD vyřazeno nejpozději v roce 2030.

Allianz, Generali a VIG by proto měly mezery ve svých politikách uzavřít a vyloučit ze svého portfolia všechny uhelné firmy, které nemají plán jak se uhlí včas zbavit. Včetně těch menších, jako je Sev.en Energy.

# Nejen pojišťovny. Fosilní byznys podporují i velké banky

**Také spolupráce bank s fosilním průmyslem je enormní. Jsou to banky, kdo fosilním firmám půjčuje na investice či na provoz, a jsou to banky, kdo pro fosilní firmy shání nové peníze pomocí vydávání a prodeje dluhopisů či úpisu nových akcií. Stejně tak má většina bank i různé investiční fondy, které nakupují akcie fosilních firem a profitují z jejich dividend.**

**Taková spolupráce přináší dle klasické ekonomické teorie profit všem zúčastněným: fosilní firmě umožní dále fungovat či se rozvíjet a vydělávat a část zisku jde následně bance na poplatcích za její služby, dividendách a tak dále. Zjednodušeně řečeno, o část toho zisku se pak banka teoreticky dělí i s těmi, kdo mají v bance své úspory, to znamená s drobnými strádateli, kteří často očekávají úrok a neptají si, jak na tento úrok banka vydělala.**

**Realita je samozřejmě složitější: zatímco většinu zisku shrábnou akcionáři bank, negativní náklady destruktivních investic neseme všichni.**

**„Peníze jsou kyslík, díky němuž požár globálního oteplování hoří.“**

**Bill McKibben<sup>64</sup>**

## Jak banky přilévají peníze do ohně

Banky lijí navzdory klimatické krizi i nadále do fosilního byznysu miliardy dolarů. V březnu vydala mezinárodní koalice nevládních organizací každoroční studii Banking on Climate Chaos, která mapuje, jak jsou největší světové banky propojeny s fosilním průmyslem.<sup>65</sup> Letošní edice studie dokládá, že šedesát největších komerčních bank za pět let od pařížské dohody (2016 až 2020) vložilo do fosilních paliv jako jsou uhlí, plyn a ropa 3,8 bilionu dolarů. To je zhruba pětapadesát ročních rozpočtů celé České republiky. Na prvním místě fosilního žebříčku se umístila americká banka JPMorgan Chase.

Kromě největších klimatických hříšníků v řadách bank studie také ukazuje, že situace se postupně lepší. Stále více a více bank začíná brát ohledy na klima a snaží se změnit. Banky se tak buď přímo či skrz různé mezinárodní iniciativy a prohlášení hlásí k tomu, že chtějí z etických důvodů klimatickou krizi řešit. Bohužel se ale nejedná o všechny banky a často jsou takové závazky finančních institucí spíše jen zeleným PR, bez konkrétního dopadu či jen s velmi pomalým rozjezdem. Lze je přirovnat k mezinárodním klimatickým závazkům, ke kterým se sice hlásí většina států, ale reálně se o jejich plnění snaží jen část zemí, zatímco u mnoha je dosud opravdový pokrok malý.

Banky působící v Evropské unii patří v mezinárodním srovnání k těm progresivnějším. Zvláště v konkrétní oblasti spolupráce s uhelným sektorem mnoho bank za poslední roky vyhlásilo pravidla, jimiž se zavazují, že nejen přestanou půjčovat na nové uhelné projekty (které se stejně téměř žádné již neplánují), ale také celkově opustí sektor uhelné energetiky. To znamená, že se buď zavazují nedávat

jakékoliv půjčky uhelným firmám, případně od nich žádají, aby jim předložily plány na konec uhlí do roku 2030, jinak s nimi z etických důvodů ukončí spolupráci. Občanská organizace Reclaim Finance za tímto účelem vytvořila stránku Coal Policy Tool, kde srovnává pravidla bank z celého světa právě z hlediska toho, jak důsledně omezují financování uhlí.<sup>66</sup>

## Banky a fosilní průmysl v České republice

K dnešnímu dni už má pět největších bank působících v Česku svá interní pravidla, která půjčování peněz do uhelného průmyslu zakazují či omezují. Ve všech případech se jedná o mezinárodní banky s centrálou v zahraničí a jejich pravidla platí pro všechny země, kde působí. Omezení pro uhlí tedy má již i Česká spořitelna (Erste Group), Komerční banka (Société Générale), ČSOB (KBC Group), UniCredit i Raiffeisen.

Podle výše zmíněného žebříčku má z nich relativně vůbec nejlepší politiku UniCredit, následovaná Société Générale, ostatní zaostávají. Potřebě zamezit oteplení o víc než 1,5 stupně Celsia ale politika bank dosud zcela neodpovídá. Dokonce i "nejpřísnější" UniCredit a Société Générale tak mohou dodnes díky mezerám

ve své politice půjčovat z hlediska emisí nejničivější české uhelné firmě – EPH, již v březnu 2021 společně s dalšími bankami poskytly půjčku v hodnotě 26 miliard korun.<sup>67</sup>

Kromě omezení půjček banky řeší také otázku svých investičních portfolií a většina evropských bank má určitá pravidla omezující investice a vlastnění akcií uhelných firem a uskutečňuje postupně výprodej "uhelných" cenných papírů, tak zvaný divestment. Databáze Global Coal Exit List, spravovaná německou organizací Urgewald, uvádí seznam stovek uhelných firem s určitým množstvím produkce uhlí, do kterých by finanční instituce neměly z etických důvodů investovat.<sup>68</sup> Seznam obsahuje i nám dobře známé firmy, působící v České republice, jako jsou ČEZ, EPH i Sev.en Energy.

Zvláště evropské banky udělaly v otázkách ochrany klimatu – zejména v oblasti uhlí – určitý pokrok. Stále ještě ale pokračují v podpoře uhelných firem i dalších fosilních paliv a jejich byznys tak dosud není v souladu s potřebami řešení klimatické krize. Proto je třeba chtít po nich víc, až již jako zákazníci a zákaznice či jako aktivní občané a občanky a hledat cesty k finančnímu sektoru, který bude fungovat v souladu s potřebami lidí i planety.

plné, věrohodné plány, jak svůj byznys s tímto cílem uvést do souladu. To znamená: přestat s využíváním uhlí k výrobě elektřiny nejpozději do roku 2030, jak tento cíl ve vyspělých zemích vyžaduje. Naopak, některé z nich se namísto toho snaží o expanzi a prodloužení provozu těch nejspínavějších elektráren, nebo sabotují dekarbonizaci vymáháním přehnaných kompenzací za ukončení těžby.

Jsou to přitom právě v Česku působící pojišťovny – Allianz, Generali, a Kooperativa / Vienna Insurance Group – kdo jim to dosud umožňuje tím, že jejich byznys drží nad vodou a podporuje. Tyto pojišťovny se sice od uhelného byznysu – s tím jak se propadá jeho společenská legitimita i ekonomické výsledky – postupně odklánějí. Dosud mají ale ve svých politikách mezery, které jim dovolují spolupracovat s uhelnými firmami, jež sabotují řešení klimatické krize nejen v České republice, ale i v Evropě a ve světě a nepokrytě tak hazardují s naší budoucností. S firmami jejichž podnikání má negativní vliv nejen na klima a snahy o jeho ochranu, nýbrž i vážné dopady na zdraví lidí i životy komunit napříč celou střední Evropou.

Všechny pojišťovny navíc dosud připouštějí přechod od uhlí k fosilnímu plynu. Navzdory tomu, že ten je podobně rizikový jako uhlí, a také jeho spotřeba nesmí růst, ale naopak začít klesat, takže s řešením změn klimatu není slučitelná žádná nová plynová infrastruktura. To se týká i České republiky, kde se uhelné firmy mohou snažit svá špatná obchodní rozhodnutí v minulosti kompenzovat právě přechodem na plyn.

Pojišťovny jsou významnými ekonomickými hráči, kteří svým působením na trhu pomáhají nejen zvládat rizika spojená s různými druhy podnikání, ale i utvářet směřování ekonomiky jako celku.

Z tohoto postavení na trhu vyplývá velký vliv, a také velká zodpovědnost vůči společnosti a ekosystémům, které ji drží naživu. V České republice, kde se politická reprezentace s potřebou řešení klimatické krize teprve začíná vyrovnávat, jim toto postavení dává jedinečnou možnost postavit se na správnou stranu a demonstrovat, že hesla jako "s námi v tom nejste sami", nejsou jen prázdným PR. Přestat pomáhat řešení klimatické krize sabotovat, a místo toho svou silou napřít do řešení.



Pokud to myslí s ochranou klimatu vážně, **Allianz, Generali a Kooperativa by měly:**

- **neprodleně přestat pojišťovat nejspínavější a nejzbytečnější české uhelné elektrárny jako Počerady či Chvaletice a podporovat tak prodloužení jejich životnosti.**
- **zavázat se, že přestanou pojišťovat těžbu a spalování uhlí co nejrychleji. Neprodleně přestat spolupracovat s uhelnými firmami jako Sev.en Energy, EPH či ČEZ, nepředloží-li věrohodné plány, jak skončit s těžbou a spalováním uhlí v souladu s cílem Pařížské dohody zadržet oteplování planety pod 1,5° C, to znamená nejpozději do roku 2030.**
- **zavázat se, že nebudou pojišťovat ani financovat žádné nové fosilní projekty, především v těžbě či spalování fosilního plynu.**

## Závěr

Od ratifikace Pařížské dohody o klimatu, v níž se státy světa zavázaly udělat co je třeba pro zvládnutí klimatické krize a zadržet nebezpečné přehřívání naší planety pod 1,5 stupněm Celsia, uběhne letos pět let. Největší české uhelné firmy – EPH, Sev.en Energy a ČEZ – přesto ani po těchto pěti letech dosud nemají smyslu-

# O Re-setu

**Re-set:** platforma pro sociálně-ekologickou transformaci je česká organizace, která výzkumem, vzděláváním a prací s veřejností podporuje snahy o udržitelnější a spravedlivější společnost. Promyšlíme a popularizujeme koncepty pro sociální, ekologickou a demokratickou ekonomiku, zkoumáme příčiny sociálních a ekologických problémů a hledáme řešení. Podporujeme iniciativy zdola a spolupracujeme se sociálními hnutími, která usilují o dobrý život pro všechny v různých oblastech. Pomáháme lidem se organizovat a společně prosazovat své zájmy.

Jsme součástí kampaně Europe Beyond Coal (Evropa bez uhlí) a v programu Klimatická spravedlnost výzkumem a organizováním podporujeme rychlý konec těžby a spalování uhlí i dalších fosilních paliv a přechod k nové energetice založené na decentralizovaných, demokraticky kontrolovaných obnovitelných zdrojích.

[www.re-set.cz](http://www.re-set.cz)  
[info@re-set.cz](mailto:info@re-set.cz)

# O kampani „Zastavme špinavé prachy“

**Zastavme špinavé prachy** je různorodá koalice občanských organizací, které usilují o rychlé a spravedlivé řešení klimatické krize. Naším cílem je upozorňovat na příčiny změn klimatu a aktivně vystupovat proti institucím, které se na devastaci planety podílejí. Jsme součástí mezinárodního hnutí, které usiluje o přesměrování financí z fosilního průmyslu směrem k ekonomice budoucnosti založené na udržitelnosti a spravedlnosti. Požadujeme aby banky, pojišťovny a investiční fondy neprodleně přestaly podporovat fosilní průmysl a přesměrovaly peníze do čistých obnovitelných zdrojů energie.

Kampaň Zastavme špinavé prachy v dubnu 2021 zaslala největším českým pojišťovnam **otevřený dopis**, podpořený necelými třemi desítkami občanských organizací a místních iniciativ, v němž je žádá, aby přestaly podporovat české uhelné firmy a další fosilní průmysl.

**Kampaň podporují:** Arnika, Berounská zeleň, Calla, Doctors for Future / Lékaři za budoucnost, Ekumenická akademie, Extinction Rebellion, Fridays for Future Česká republika, Hlavou proti Turówu, Hnutí DUHA, Chebsko za klima, Klimatická koalice, Na mysl, NESEHNUTÍ, Parents 4 Future / Rodiče za klima, Re-set: platforma pro sociálně ekologickou transformaci, Síť ekologických poraden STEP, Stop přehradám, Univerzity za klima, Zastavme elektrárnu Chvaletice, Zelený Kruh, Žít Laudato sí'.

[www.spinaveprachy.cz](http://www.spinaveprachy.cz)  
[info@spinaveprachy.cz](mailto:info@spinaveprachy.cz)

# Tiráž

*Report Hazard s naší budoucností: Jak české uhelné firmy sabotují řešení klimatické krize - a pojišťovny je drží nad vodou* vydal Re-set: platforma pro sociálně-ekologickou transformaci v dubnu 2021.

Autoři textů: Radek Kubala, Josef Patočka (pojišťovny), Jiří Jeřábek (banky).

Předmluva: Jan Bittner.

Překlady: Petra Jelínková

Grafika: von Saten.

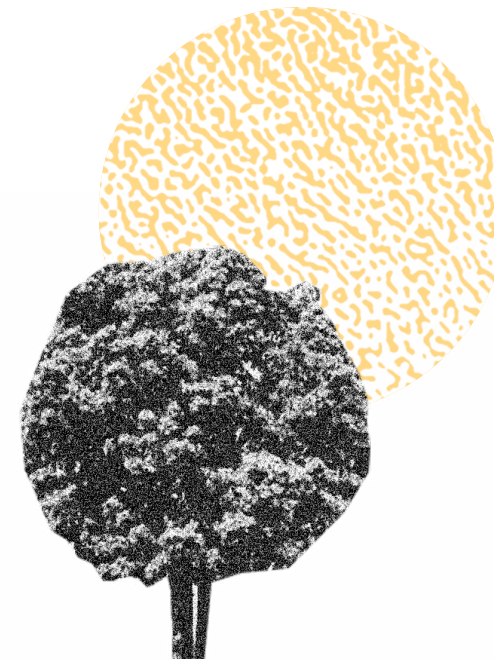
Sazba: Kateřina Holá.

Fotografie: Eva Jašková

Report vznikl v rámci projektu De-insuring of coal and gas industry while developing the climate movement in the Czech republic, podpořeného European Climate Foundation a Sunrise Project. Projekt se soustředí na finanční sektor a jeho roli v prohlubování klimatické krize. Jeho cílem je odhalit roli finančních institucí – především pojišťoven, ale i bank či investičních fondů – v podpoře fosilního průmyslu, jehož obchodní model je neslučitelný s cíli Pařížské dohody a rychlým a spravedlivým řešením klimatické krize. Bude rozvíjet popularizační aktivity a veřejné kampaně, směřující k odstřížení fosilních firem od zdrojů financování, pojištění, a investic – a současně podporovat rozvoj klimatického hnutí prostřednictvím vzdělávání, budování kapacit a přenosu zkušeností.

Chcete nám pomoci? Staňte se naším dárce a podpořte nás svým příspěvkem na [www.re-set.cz/daruj](http://www.re-set.cz/daruj)

An abridged English version of this report can be found at [www.re-set.cz/insurance-report2021](http://www.re-set.cz/insurance-report2021)





# Zdroje

- 1 Ember, Carbon Price Viewer, navštíveno 8. dubna 2021. Dostupné z: <https://ember-climate.org/data/carbon-price-viewer/>
- 2 Beyond Coal, březen 2021, Europe halfway to closing all its coal plants by 2030. Dostupné z: <https://beyond-coal.eu/2021/03/23/europe-halfway-to-closing-all-its-coal-plants-by-2030>
- 3 OENERGETICE.CZ, únor 2021, OKD prochází útlumem léta, těžba má úplně skončit v roce 2022. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energetika-v-cr/okd-prochazi-utlumem-leta-tezba-ma-uplne-skoncit-v-roce-2022>
- 4 Hospodářské noviny, srpen 2020, Musíme se připravit na dobu neuhelnou. Míříme na reality, zemědělství i odpady, říká šéf Sokolovské uhelné. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-66801030-musime-se-pripravit-na-dobu-neuhelnou-mirime-na-reality-zemedelstvi-i-odpady-rika-sef-sokolovske-uhelne>
- 5 Seznam zprávy, srpen 2020, Jaderné Dukovany nestačí, přijde éra plynu. A elektřina musí zdražit. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jaderne-dukovany-nestaci-prijde-era-plynu-a-elektrina-musi-zdrazit-115863>
- 6 UNEP, 2020, Production Gap Report 2020. Dostupné z: <https://www.unep.org/resources/report/production-gap-2020>
- 7 UN News, březen 2021, Secretary-General urges countries to end 'deadly addiction' to coal. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2021/03/1086132>
- 8 Bez pojištění by tak nákladný a složitý byznys jako je ten fosilní nemohl fungovat. Pojištění je předpokladem získání dalšího financování - provozních i investičních půjček a podobně. Pojišťovny pomáhají fosilnímu byznysu prostě ale i tím, že mu pomáhají pokrýt například následky havárií. Příkladem mohou být požáry v elektrárně Počerady z roku 2018 nebo havárie rypadla na dole Vršany, kdy v obou případech pojišťovny vyplatily desítky milionů. Viz OENERGETICE.CZ, červen 2018, Letošní požár vyjde elektrárnu Chvaletice na desítky milionů korun. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/elektrina/letosni-pozar-vyjde-elektrarnu-chvaletice-na-desitky-milionu-korun-a-e-mostecko-únor-2018, Na skládce uhlí u Mostu havarovalo malé rypadlo. Dostupné z: http://www.e-mostecko.cz/zpravy/most/56830-obrazem-na-skladce-uhli-u-mostu-havarovalo-male-rypadlo>
- 9 Insure our Future, 2020, Insuring our Future: 2020 Scorecard on Insurance, Fossil Fuels and Climate Change. Dostupné z: <https://insurance-scorecard.com/>
- 10 Bloomberg, březen 2021, France's Biggest Insurer Dumps German Power Giant Over Coal. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-03-12/france-s-biggest-insurer-dumps-german-power-giant-over-coal>
- 11 Re-set: platforma pro sociálně-ekologickou transformaci, březen 2021, Swiss Re přestane do deseti let uzavírat smluvní zajištění na uhelné projekty. Dostupné z: [https://re-set.cz/wp-content/uploads/2021/03/TZ\\_Re-set\\_SwissRe\\_18.3.2021.pdf](https://re-set.cz/wp-content/uploads/2021/03/TZ_Re-set_SwissRe_18.3.2021.pdf)
- 12 Bloomberg, únor 2021, Dumping Coal Can Be Good for Insurance Company Stock. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-02-02/dumping-coal-can-be-good-for-insurer-stock-value-green-insights>
- 13 S&P Global, únor 2020, Coal exec: ESG trend 'caught fire,' is pressuring sector across the board. Dostupné z: <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/latest-news-headlines/coal-exec-esg-trend-caught-fire-is-pressuring-sector-across-the-board-57057688>
- 14 Allianz, 2020, Statement on Coal Based Business Models. Dostupné z: <https://www.allianz.com/en/press/news/business/insurance/180504-allianz-announces-climate-protection-package.html>
- 15 Vienna insurance Group, 2019, Climate Change Strategy of Vienna Insurance Group. Dostupné z: [https://www.vig.com/fileadmin/web/Corporate\\_Responsibility/Klimawandel-Strategie/20190218\\_VIG\\_Climate\\_Change\\_Strategy\\_2019.pdf](https://www.vig.com/fileadmin/web/Corporate_Responsibility/Klimawandel-Strategie/20190218_VIG_Climate_Change_Strategy_2019.pdf)

16 Generali, 2020, Generali Group Strategy on Climate Change. Dostupné z: <https://www.generali.com/doc/jcr:30c761bd-832b-4453-bc15-b202dd52c998/lang:en/>

17 Greenpeace, říjen 2019, ČEZ ani PGE si nezaslouží podporu od pojišťovny Generali. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org/czech/clanek/4579/cez-ani-pge-si-nezaslouzi-podporu-od-pojistovny-generali/>

18 Oil Change International, 2019, Burning the Gas 'Bridge Fuel' Myth: Why Gas Is Not Clean, Cheap, or Necessary. Dostupné z: <http://priceofoil.org/2019/05/30/gas-is-not-a-bridge-fuel/>

19 AXA, prosinec 2017, One Planet Summit –CEO speech “Unsustainable business is un-investable and uninsurable business”. Dostupné z: [https://www.axa-com.cdn.axa-content-118412.eu/www-axa-com%2Ff5520897-b5a6-40f3-90bd-d5b1bf7f271b\\_climatesummit\\_ceo-speech\\_va.pdf](https://www.axa-com.cdn.axa-content-118412.eu/www-axa-com%2Ff5520897-b5a6-40f3-90bd-d5b1bf7f271b_climatesummit_ceo-speech_va.pdf)

20 Viz databáze TED, navštívena 8. dubna 2021. Dostupné z: <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:547011-2020:HTML:EN:HTML&tabId=0>

21 Insure our Future, listopad 2018, Generali and Vienna Insurance Group Found Insuring New Lignite Plant in Czechia. Dostupné z: <https://insureourfuture.co/generali-and-vig-found-insuring-new-lignite-plant-in-czechia/>

22 Hospodářské noviny, listopad 2018, S rypadly za domem: Pokud dojde k rozšíření lomu Bílina, budeme to mít k hranici těžby blíž než na obecní úřad, stěžují si místní. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-66363470-s-rypadly-za-domem-pokud-dojde-k-rozsireni-lomu-bilina-budeme-to-mit-k-hranici-tezby-bliz-nez-na-obecni-urad-stezuj-i-si-mistni>

23 Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014, Státní energetická koncepce České republiky. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/52841/60959/636207/priloha006.pdf>

24 Greenpeace, říjen 2019, Papirový útlum uhlí v podání ČEZu. Prodej elektrárny Počerady znečišťování naopak prodlužuje. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org/czech/tiskova-zprava/4507/papirovy-utlum-uhli-v-podani-cezu-prodej-elektrarny-pocerady-znecistovani-naopak-prodluzuje/>

25 Ukazují to data Evropské komise z obchodu s emisními povolenkami. Viz: [https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/registry\\_en#tab-0-1](https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/registry_en#tab-0-1)

26 Greenpeace, červenec 2019, Seznamte se: Chvaletice. Elektrárna, která přežila svou smrt. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org/czech/clanek/3766/seznamte-se-chvaletice-elektrarna-tera-prezila-svou-smrt/>

27 Hnutí DUHA, červen 2015, Většinu uhlí z velkolomu ČSA polyká vlastní elektrárna uhlobaronů. Dostupné z: <https://www.hnutiduha.cz/aktualne/vetsinu-uhli-z-velkolomu-csa-polyka-vlastni-elektrarna-uhlobaronu>

28 Greenpeace, říjen 2019, Vliv elektrárny Počerady na kvalitu ovzduší, toxicitu životního prostředí a zdraví lidí. Dostupné z: [https://www.greenpeace.org/static/planet4-czech-republic-stateless/2019/10/d4cd86c9-pocerady\\_case-study\\_cz.pdf](https://www.greenpeace.org/static/planet4-czech-republic-stateless/2019/10/d4cd86c9-pocerady_case-study_cz.pdf)

29 Greenpeace, leden 2021, Aktivisté dostali pokutu za poškození chladicí věže při protestu proti elektrárně Chvaletice. Poruchu nezpůsobili. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org/czech/tiskova-zprava/12799/aktiviste-dostali-pokutu-za-poskozeni-chladici-veze-pri-protestu-proti-elektrarne-chvaletice-poruchu-nezpusobili/>

30 Viz poznámka 22.

31 iRozhlas.cz, březen 2021, Ministerstvo vyhovělo námitkám ekologů. Zrušilo elektrárně Chvaletice výjimku z emisních limitů. Dostupné z: [https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/elektrarna-chvaletice-vyjimka-emise-ekologove\\_2103121324\\_pj](https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/elektrarna-chvaletice-vyjimka-emise-ekologove_2103121324_pj)

32 ČTK, říjen 2020, Nejvíce rtuti do ovzduší loni vypustila elektrárna Chvaletice. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/nejvice-rtuti-do-ovzdusi-loni-vypustila-elektrarna-chvaletice/1943213>

33 Akademie věd České Republiky, Komise pro životní prostředí, únor 2021, Stanovisko k problematice útlumu uhlí v České republice. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/.content/galerie-souboru/komise-pro-zivotni-prostredi/AV-CR-KZP-Stanovisko-utlum-uhli.docx>

34 Že Allianz pojišťuje elektrárnu Chvaletice dokládá stanovisko, které zaslal technický ředitel elektrárny Jan Pozler 22. 1. 2021 okresnímu soudu ve Pardubicích v rámci soudního sporu ohledně akce Greenpeace z roku 2016. Dostupné z: <https://re-set.cz/wp-content/>

<https://www.generali.com/doc/jcr:30c761bd-832b-4453-bc15-b202dd52c998/lang:en/> uploads/2021/04/Naskenovan%C3%BD-dokument-%E2%80%932021-03-11-07\_46\_12.pdf Počerady i další elektrárny ČEZ Allianz společně s Generali Českou pojišťovnou i Kooperativou pojišťovala v říjnu 2020, těsně před tím, než byla elektrárna převedena na Sev.en Energy. Generali později potvrdila, že Počerady pojišťovat přestala. Viz databáze TED, navštívena 8. dubna 2021. Dostupné z: <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:547011-2020:HTML:EN:HTML&tabId=0> Na přímý dotaz společnost nevyvrátila, že obě elektrárny pojišťuje a máme tak za to, že tak činí i nadále.

35 Ještě v roce 2017 EP Energy, jedna z dceřiných společností EPH, rutinně zveřejňovala ve svých výročních zprávách, že jsou to právě Generali a Allianz, kdo jí poskytuje hlavní díl pojištění. Viz EP Energy, 2018, Report on the year ended December 31, 2017 for EP Energy, a.s. Dostupné z: [https://www.epenergy.cz/wp-content/uploads/EPE\\_report\\_4Q2017.pdf](https://www.epenergy.cz/wp-content/uploads/EPE_report_4Q2017.pdf)

36 Viz poznámka 14.

37 Viz poznámky 21 a 22. Co platí pro Allianz zde platí i pro Generali - s tou výjimkou, že Generali na přímou otázku potvrdila, že již nepojišťuje elektrárnu Počerady a Sev.en Energy k jejím zákazníkům nikdy nepatřila.

38 Viz poznámky 16 a 17.

39 Europe Beyond Coal, Coal Exit Tracker, navštíveno 8. 4. 2021. Dostupné z: <https://europebeyondcoal.eu/coal-exit-tracker/>

40 Viz například Veřejná výzva vládě: prodej elektrárny Počerady by poškodil stát i zdraví lidí. ČEZ se nemůže zbavit odpovědnosti za staré uhelné elektrárny, září 2019. Dostupné z: [https://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2019/09/vyzva\\_vlade\\_neprodavejte-pocerady\\_2019.pdf](https://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2019/09/vyzva_vlade_neprodavejte-pocerady_2019.pdf)

41 Viz poznámka 29.

42 Viz rozhovor s její ředitelkou Elisabeth Stadler. Euro, leden 2020, Šéfka VIG Stadlerová: změna klimatu postihuje i pojišťovnictví. Dostupné z: <https://www.euro.cz/byznys/sefka-vig-stadlerova-zmena-klimatu-postihuje-i-pojistovnictvi-1478677>

43 Viz poznámka 15.

44 Deník N, červenec 2019, Proč nemohou platit pravidla pro všechny? Zlobí se na elektrárnu Chvaletice starosta nedaleké obce. Dostupné z: <https://denikn.cz/160141/proc-nemohou-platit-pravidla-pro-vsechny-zlobi-se-na-elektrarnu-chvaletice-starosta-nedaleke-obce/>

45 V roce 2019 byla Česká republika v absolutních číslech šestým největším exportérem elektriny na světě. Viz GlobalEconomy.com, navštíveno 8. 4. 2021. Dostupné z: [https://www.theglobealeconomy.com/rankings/electricity\\_exports/](https://www.theglobealeconomy.com/rankings/electricity_exports/)

46 Vyplývá to z analýzy závěrečných zpráv Tykačových českých těžebních společností. Sama skupina, oficiálně sídlící v Lichtenštejnsku, žádné informace nezveřejňuje. Viz Hnutí DUHA, Greenpeace, březen 2020, Shrnutí analýzy výročních zpráv českých hnědouhelných společností. Dostupné z: [https://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2020/04/shrnuti-analyzy-vz-hnedouhelných-spolecnosti-2009-2018\\_word.pdf](https://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2020/04/shrnuti-analyzy-vz-hnedouhelných-spolecnosti-2009-2018_word.pdf)

47 Greenpeace, říjen 2019, Elektrárna Počerady předčasně zabije 111 lidí ročně a 1000 zasáhne nadlimitním spadem rtuti. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org/czech/tiskova-zprava/4482/elektrarna-pocerady-predcasne-zabije-rocne-111-lidi-a-1000-zasahne-nadlimitnim-spadem-rtuti/>

48 Viz zpráva z roku 2018, podle níž Tykač “vyrážel na nákupy po Evropě” a chystal se koupit uhelné elektrárny v západní Evropě až za miliardu dolarů. Po roce z těchto plánů zbyla zmiňovaná akvizice poloviny společnosti InterGen. Info.cz, únor 2018, Tykač vyráží na miliardové nákupy po Evropě. Půjde proti proudu, cílí na uhelné i plynové elektrárny. Dostupné z: <https://www.info.cz/zpravodajstvi/byznys/tykac-vyrazi-na-miliardove-nakupy-po-evrope-pujde-proti-proudu-cili-na-uhelne-i-plynove-elektrarny>

49 Deník Referendum, listopad 2020, Exemplární střet zájmů: Ústecký kraj zastupuje v uhelné komisi muž Pavla Tykače. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/31944-exemplarni-stret-zajmu-ustecky-kraj-zastupuje-v-uhelne-komisi-muz-pavla-tykace>

50 Pišiová tyto praktiky popsala jako “nekalé, poškozující a diskriminující”. Viz Marketing&Media, leden 2020, Pomoc Greenpeace proti Greenpiss je skvělá příležitost pro CSR. Dostupné z: <https://mam.cz/nazory/2020-01/pomoc-greenpeace-proti-greenpiss-je-skvela-priležitost-pro-csr>

- 51 Viz poznámka 22.
- 52 Viz poznámka 26.
- 53 Viz například nedávný profil EPH od analytika Europe Beyond Coal Joshui Archera. Europe Beyond Coal, březen 2020, EPH gambles against market and climate with acquisition of 900 MW Schkopau coal power plant. Dostupné z: <https://beyond-coal.eu/2020/03/09/eph-gambles-against-market-and-climate-with-acquisition-of-900-mw-schkopau-coal-power-plant/>
- 54 MDR, srpen 2020, Leag beginnt mit Abriss von Mühlrose in der Oberlausitz. Dostupné z: <https://www.mdr.de/nachrichten/sachsen/bautzen/goerlitz-weisswasser-zittau/leag-abriss-muehlrose-tagebau-kohle-100.html>
- 55 Viz Corporate Europe Observatory, 2018, One Treaty to Rule them All: The ever-expanding Energy Charter Treaty and the power it gives corporations to halt the energy transition. Dostupné z: <https://energy-charter-dirty-secrets.org/wp-content/uploads/2019/12/One-treaty-to-rule-them-all.pdf>
- 56 Investigate Europe, únor 2021, How arbitration tribunals threaten Europe's climate goals. Dostupné z: <https://www.investigate-europe.eu/en/2021/how-arbitration-tribunals-threaten-europes-climate-goals/>
- 57 Tamtéž
- 58 Viz poznámka 53.
- 59 Viz poznámka 42.
- 60 Viz poznámka 43.
- 61 Viz poznámka 35.
- 62 Viz poznámka 39.
- 63 Česká republika patří s téměř polovinou vyrobené elektřiny z hnědého uhlí vedle Polska a Německa k tvrdému "uhelnému jádru" Evropy. Tento fakt vede k tomu, že má trvale jedny z největších emisí CO2 v Evropské unii. Viz Eurostat, Greenhouse gas emissions per capita, navštíveno 8. 4. 2021. Dostupné z: [http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=t2020\\_rd300&lang=en](http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=t2020_rd300&lang=en)
- 64 Bill McKibben, Money is The Oxygen on Which the Fire of Global Warming Burns. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/news/daily-comment/money-is-the-oxygen-on-which-the-fire-of-global-warming-burns>
- 65 Rainforest Action Network et. al., Banking on Climate Chaos 2021, navštíveno 8. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.ran.org/bankingonclimatechaos2021/>
- 66 Reclaim Finance, Coal Policy Tool, navštíveno 8. 4. 2021. Dostupné z: <https://coalpolicytool.org/>
- 67 Greenpeace, březen 2021, Banky se postupně přidávají k ochraně klimatu, přesto ale daly obří půjčku uhelné firmě EPH. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org/czech/clanek/13302/banky-se-postupne-pridavaji-k-ochrane-klimatu-presto-ale-daly-obri-pujcku-uhelne-firme-eph/>
- 68 Urgewald, Global Coal Exit List, navštíveno 8. 4. 2021, Dostupné z: <https://coalexit.org/>

